

Tartu Linnavalitsus

Teie 12.03.2021 nr LEN-21-015

Meie 29.03.2021 nr 6-3/21/5353-2

Ilmatsalu Suurtiikide päikesepargi eelhinnangust

Keskkonnaamet on läbi vaadanud esitatud Tartu linnavalitsuse seisukoha küsimise kirja, keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) eelhinnangu (Aktsiaselts KOBRAS töö 2020-262), Jaanus Eltsi ekspertarvamuse ja selle täienduse, projekteerimistingimuste taotluse ja volikirja (nüüdseks kehtivuse kaotanud). Keskkonnaamet annab seisukoha Keskkonnaameti pädevusse jäävas osas.

Projekteerimistingimuste taotluses on kavandatud 80 MW võimsusega päikeseelektrijaama rajamine Suurtiikide maaüksuse (katastriüksuse tunnus 83101:002:0003, registriosa nr 1767504) idaossa ala mõõtudega 42,9 x 12,3 m. Lisaks on eelhinnangus antud hinnang ideetasandil kavale, kus rajatakse 125 ha päikesepark suurele osale Suurtiikide maaüksusest.

Suurtiikide kinnistule ei ole moodustatud ega sinna ei ulatu ühtegi kaitse- ega hoiuala. Kinnistu ehk kavandatav päikesepargi ala piirneb põhjas Kärevere looduskaitsealaga (keskkonnaregistri kood KLO1000600), mis kuulub Kärevere linnualana (RAH0000633) ja Kärevere loodusala (RAH0000626) Natura 2000 alade võrgustikku.

Eelhinnangut on täiendatud vastavalt Keskkonnaameti 20.11.2020 kirjas 7-9/20/14266-6 esitatud märkustele.

Keskkonnaamet märkis, et Natura hindamise osa eelhinnangus on puudulik ja seda tuleb oluliselt täiendada. Keskkonnaamet asus seisukohale, et eelhinnangus ei ole piisava põhjalikkusega välja selgitatud, millised ja kui suured on päikeseelektrijaama mõjud ja kas tulemustest lähtuvalt puudub negatiivne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkidele, mis peab olema eelhinnangu põhjal parima olemasoleva teabe (nn. objektiivse teabe) põhjal välistatud.

Eelhinnangu tarvis eksperthinnangu koostanud Eesti Ornitoloogiaühing MTÜ liige Jaanus Elts on viidanud, et päikesepaneelide mõju lindudele on veel vähe uuritud, puuduvad eksperimentaalsed uuringud, mille tulemused oleks läbinud eelretsenseerimise ning avaldatud teadusajakirjades. Päikesepaneelide mõju on seni püütud hinnata korrelatiivsete analüüsidega, mis enamasti ei anna akadeemiliselt veenvat kinnitust selliste konstruktsioonide kvantitatiivse mõju kohta, st puudub võimalus prognoosida, millise pindalaga päikesejaamad täpselt millist mõju linnustikule avaldavad. Samuti on erakordselt vähe uuringuid vette rajatud päikesejaamade mõju kohta, ilmselt küll seepärast, et need on esialgu vähe levinud.

Täiendatud eelhindangus on tegevuse võimalikku mõju Kärevere linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele siiski põhjalikumalt analüüsitud, keskendudes linnuala kaitse-eesmärgina nimetatud väike-konnakotkale (*Aquila pomarina*), must-toonekurele (*Ciconia nigra*) ja merikotkale (*Haliaeetus albicilla*), seejuures on rõhutatud, et kaitse-eesmärgiks on liikide isendite elupaikade kaitse. Loodusala puhul on detailsemalt analüüsitud võimalikku mõju elupaigatüübile soostuvad ja soo-lehtmetsad.

Analüüsi tulemusel on eelhindangus järeldatud, et eelprojekti järgsete päikesepaneelide ja suuremastaabilise päikesepargi rajamine Kärevere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele mõju ei avalda.

Keskkonnaamet juhtis viidatud kirjas tähelepanu asjaolule, et nn järve efekti negatiivne mõju on välja toodud, kuid ei ole hinnatud selle võimalikku mõju naabrusesse jääva Natura 2000 linnuala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele. Täiendatud eelhindangus on nn järve efekti põhjalikumalt käsitletud. Märgitud on ka seda, et tellijalt saadud andmete alusel on kavas kasutada vähese tagasipeegeldamisega päikesepaneele, mille päikeseneeldumise osakaal on suurem kui teistel paneelidel ning lisaks vähendavad need nn järve efekti.

Kuna vastavaid uuringuid on vähe, on väga oluline korraldada seire, et koguda andmeid, kuidas pargi arendamine tegelikult linnustikule mõjub. Ekspert on rõhutanud, et arvestades kõnesoleva projekti uudsust ja mahtu oleks kohane antud päikesejaama valmides seada sisse ka adekvaatne seireskeem, mis peaks näitama rajatud objekti mõju sealsele linnustikule. Eesti tingimustes oleks kindlasti tegemist näidisprojektiga ning taastuenergia tootmise tähtsustamisel võidakse selliseid jaamu edaspidi rajada ka teistesse Eesti piirkondadesse, mistõttu Ilmatsalus saadavad kogemused oleksid edaspidiste arenduste planeerimisel ja keskkonnamõju eelhindamisel ja hindamisel väga suure väärtusega.

Eelhindangu tulemusel järeldatakse, et päikeseelektrisüsteemi eelprojektiga kavandatud tegevusele ega suuremastaabilise päikeseelektrijaama kavandamisega Suurtiikide katastriüksusele ei ole vajalik algtada keskkonnamõju hindamist, sest kavandatavad tegevused ei too eeldatavalt kaasa olulist keskkonnamõju, kui järgitakse järgnevaid leevendusmeetmeid ja nõudeid.

Eelhindang on piisavalt põhjalik ja tugineb linnustiku osas tunnustatud ornitoloogi Jaanus Eltsi ekspertarvamusele, kelle pädevuses ei ole Keskkonnaametil põhjust kahelda. Keskkonnaameti käsutuses ei ole täiendavaid andmeid eelhindangu järelduste vaidlustamiseks. Seetõttu saab eelhindangu järeldustega nõustuda.

Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et Suurtiikide kinnistu jääb mitme keskkonnaregistri seirejaama või seireala territooriumile (seirejaam 28 (hirlaste pabulaloendused), ME77 (saarma seire, kahepaiksete koosluste seire), Ilmatsalu (lindude rändekogumiud (luiged), Kärevere (päevaliblikate koosluste seire), Loode-Tartumaa seireala (kotkaste liigiseire, must-toonekure seire)). Arvestada tuleb keskkonnaseire seaduses sätestatut. Hinnangu, kas riikliku keskkonnaseire jaamas, selle läheduses ja riikliku keskkonnaseire alal kavandatav tegevus võib jaama või ala kahjustada, takistada seiretoid või põhjustada riikliku keskkonnaseire programmi täitmise katkemise, annab riikliku keskkonnaseire programmi allprogrammi vastutav täitja¹.

Päikesepargi rajamiseks maardla alale tuleb vastavalt eelhindangu peatükis 6.5 toodud tingimustele ehitusloa menetluses küsida nõusolek Maa-ametilt. Projekteerimisel tuleb arvestada eelhindangus välja toodud kitsendustega (ehituskeeluvöönd, üleujutusohht jne) ning arvestada eelhindangu peatükis 7 toodud keskkonnatingimustega.

---

¹ keskkonnaministri 16.11.2016 määrus nr 50 „Riikliku keskkonnaseire jaama ja ala tähistamise ning kaitse täpsustatud nõuded“ § 3 lõige 2

Projekteerimistingimused ei ole keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt tegevusluba, millele tuleb koostada eelhindang, kuid seoses mõjuga Natura 2000 võrgustiku alale on asjakohane selgitada võimalikud mõjud projekti võimalikult varases etapis ja eelhindangut saab kasutada ehitusloa menetluse etapis. Keskkonnaamet ei näe lähtudes eelnevast takistusi üldplaneeringus alale tootmismaa juhtotstarve määramiseks

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Kai Kimmel 776 2418 (looduskaitse)
kai.kimmel@keskkonnaamet.ee

Ivo Ojamäe 505 7438 (keskkonnakorraldus)
ivo.ojamae@keskkonnaamet.ee